

DN København

Formand: Knud Erik Hansen. Telefon: 40404344
Næstformand Ole Damsgaard. Telefon: 50515880
koebenhavn@dn.dk:

Danmarks
Naturfredningsforening

Dato: 8. maj 2023

Trafikstyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

VVM@tbst.dk

Høring: supplerende miljøkonsekvensrapport for projektændringer til Lynetteholm journalnummer 2022-095918

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening, som i dette tilfælde repræsenteres af afdelingerne i København, Gentofte og Stevns fremsættes hermed foreningens dybe bekymring for de konklusioner den supplerende miljøkonsekvensrapport drager vedrørende sedimentspredning, forurening med næringsstoffer og spredning af miljøfarlige stoffer.

Det er vores opfattelse, at der kan fremsættes begrundet tvivl om holdbarheden af de modelberegninger af sedimentspredningen som sker under anlægsarbejdet, og som rapportens konklusioner bygger på. Spredningen af sedimenter, som indeholder tungmetaller og andre giftstoffer kan vise sig at blive langt større end beregninger viser.

Under den såkaldte driftsfase vil der yderligere ske en udsivning fra jorddepotet/den kunstige halvø af store mængder næringsstoffer og miljøfarlige stoffer over 30 år. En udsivning som er dybt problematisk i forhold til vandmiljøet, biodiversiteten i Øresund og på sigt i forhold til folkesundheden. Det er derfor DNS opfattelse af miljøvurderingsrapportens konklusioner med hensyn til forurening af vandmiljøet bør revurderes.

Disse synspunkter uddybes i det følgende

Anlægsfasen

En af projektændringer handler om at erstatte en spunsvæg, som skulle udgøre den nordlige perimenter til fase 2, med en stenkastdæmning. Ændringen betyder at et større areal med blød havbund skal skiftes ud end i det oprindelige projekt.

Ved udskiftning af blød havbund, sker der dels en ophvirvling af havbundssedimenter ved gravearbejdet og dels et spild fra graveskovlen. Både ophvirvling og spild medfører en spredning af sedimenter.

Spild og spredning er beskrevet blandt andet på side 25 i rapporten. Her fremgår det at sedimentspildet oprindeligt blev vurderet til 8 – 10 % af den opgravede mængde. Men at målinger ved fase 1 viste et spild på 1,5 – 3,9% afhængigt af skovltype.

På side 41 konkluderes, at spredningseffekten fra forøgelsen på 12.000 m³ opgravet forurenede slam vil være begrænset både i udstrækning og mængde. Det forventes derfor ikke at resultere i målelige påvirkninger udenfor et snævert graveområde på hverken kort eller lang sigt. Miljøvurderingen af det oprindelige projekt konkluderede ligeledes at spredningen fra de knap 400.000 m³ opgravet bundmateriale fra perimenteren til fase 2 ville være lokal og kun ske i havneområdet.

På side 70 i miljørapporten oplyses at tilbagefyld af sand til erstatning af det opgravede slam ikke er medtaget i modelberegningerne.

Fra spredningen af sedimenterne sker der en frigivelse af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Her konkluderes på side 70 at modellering viser at spredningen er lokal og kun sker i havneområdet. Den samme konklusion blev draget i miljøvurderingen af det oprindelige projekt.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at der er begrundet usikkerhed med hensyn til de to ovenstående konklusioner vedrørende sedimentspredning og spredning af miljøfarlige stoffer. Vi er finder det ligeledes for uforsvarligt ikke at genvurdere de mulige effekter af tilbagefyld af sand.

Den begrundede usikkerhed bygger på følgende:

Under gravearbejdet til fase 1 blev der i januar 2022 observeret en usædvanlig stor mængde mørke ildelugtende sedimenter ophvirvlet i bølgerne langs stranden ved Charlottenlund nord for København. DN Gentofte, der gjorde observationerne, fik taget prøver af slammet den 23. januar, efter det havde bundfældet sig og 18 dage efter at gravearbejdet startede. Prøverne er blevet analyseret af et akkrediteret laboratorium.

Analyseresultaterne er efterfølgende vurderet af Henning Mørk Larsen fra Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet, som konkluderer: "Med baggrund i de målte koncentrationer kan jeg konstatere, at koncentrationerne ved Charlottenlund Søbad er en faktor 10-100 højere for de fleste metaller, end hvad man kan betragte som normale baggrundskoncentrationer i danske farvande inkl. Øresund,... Koncentrationerne af kobber, zink og bly er på et niveau, hvor de kan udgøre en risiko for akutte effekter på følsomme organismer (over miljøkvalitetskravets (MKK) maksimum)".

I samme periode blev observeret nordgående strøm i Øresund. Der er derfor en vis sandsynlighed for at det giftige slam stammer fra gravearbejdet. Andre muligheder kunne være at det giftige materiale stammer fra en lækage af depotet ved Nordhavnsstubben eller fra spildevandet fra et mekanisk renseanlæg. Der findes dog ikke nogen offentlig tilgængelig information om at der i samme periode skulle have været sådanne hændelser.

På baggrund af den eksisterende viden kan det altså med sikkerhed ikke afvises, at det giftige slam kunne stamme fra gravearbejdet til fase 1. Derfor er der efter DNs opfattelse en begrundet usikkerhed, som må medføre at der efter sikkerhedsprincippet må foretage en revurdering af den supplerende miljøkonsekvensrapports konklusioner vedrørende spredning af sedimenter og miljøfarlige stoffer.

Med hensyn til miljøkonsekvensrapportens konklusion om at tilbagefyld af sand til erstatning af blød bund kun kan forventes at give en ubetydelig og lokal forurening er der efter DNs opfattelse igen grund til at anlægge et forsigtighedsprincip. Det sker med henvisning til de skumproblemer, som var i Margretheholms Havn i foråret 2022. Her blev der ved anlæg af en vejdæmning også udskiftet blød bund. I dagene efter tilbagefyld med sand opstod et gråt skumlag over store dele af havnen.

Skummet som angiveligt skulle stamme fra rent sand viste sig at indeholde en række miljøfarlige stoffer i høj koncentration og ifølge Styrelsen for Patientsikkerheds vurdering at kunne udgøre en sundhedsmæssig risiko.

Hvordan skummet er opstået, er uvist, men en hypotese er at det rene sand kan have hvirvlet forurenede havbund op. Det samme vil kunne ske ved anlæg af fase 2 og det derfor uforsvarligt at risikoen ikke inddrages i den foreliggende miljøvurdering.

Som bilag vedhæftes en række søjlediagrammer udført af tænketanken Geohav og gengivet i notat af 8. maj 2023, *Havvandsprøve, Charlottenlund Søbad*. Diagrammerne angiver for en

række tungmetaller værdierne den 23. januar ved henholdsvis Charlottenlund Søbad, ved prøvegravninger ved Lynetteholm og i Københavns Havn. Desuden er værdierne for de samme tungmetaller vist ved Charlottenlund Søbad den 8. september, altså en "normal" dag, hvor der ikke er forurening.

Graferne viser for kobber og zink sammenlignelige værdier ved Charlottenlund Søbad og ved prøvegravninger gennemført af DHI ved Lynetteholm.

Driftsfasen

Af side 44 fremgår at den samlede udledning fra Lynetteholm vil på grund af projektændringen stige med 24,8 t N og 4,6 ton P til 166,5 t N og 28,2 t P eller med ca. 0,8 t N og 0,15 t P om året i gennemsnit over 30 år.

På baggrund af dette konkluderes ligeledes på side 44, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af Nordlige Øresund fra næringsstofudledning fra Lynetteholm.

En ekspertgruppe nedsat af Transportministeriet skriver i deres notat under punkt 3 at disse værdier kan være væsentlig højere, måske op til 3 gange højere. Videre skriver ekspertgruppen at, " Rapportens antagelser om at der er et råderum for udledning af næringsstoffer anses ikke for valid. Der må derfor forudsættes en 1:1 kompensering, som i praksis antagelig vil være i form af bedre rensning af HOFOR/BIOFOS udledninger. Denne compensation vil komme i tillæg til den 20% reduktion i fosforudledninger, som antages som grundlag for Vandområdeplanerne". Da vandrensningen betales over vandafledningsafgifterne, skal merudgifterne altså betales af borgere og virksomheder indenfor Biofos område, der strækker sig langt ud over Københavns kommune og altså er i modstrid med princippet om, at forureneren betaler.

Ekspertgruppen består af Lone Kørnøv, Stiig Markager, Katarina Elofsson og Thorbjørn Joest Andersen.

På side 44 i miljøvurderingsrapporten konkluderes desuden, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af Nordlige Øresund fra næringsstofudledning fra Lynetteholm.

Til dette siger ekspertgruppen: "Det anser vi for at være en alt for optimistisk fortolkning. Området opfylder i dag ikke kriterierne for god tilstand pga. indikatoren 'bundfauna'.. Desuden forekommer der iltsvind i Øresund og området er i 'ikke god tilstand' ifølge HELCOMs tilstandsvurdering."

Ifølge ekspertgruppen er der alt mulig grund til at revurdere om Øresund kan tåle den merbelastning, som udledningen af næringsstoffer giver. Man kan også stille spørgsmål ved det rimelige i, at rensningen af 14 kommuners spildevand skal kompensere for forureningen fra Lynetteholm 30 år ud i fremtiden.

I miljøkonsekvensrapporten skrives om udsivning af tungmetaller fra Lynetteholm på side 46, at konsekvenserne ikke vurderes at være væsentlige og giver ikke anledning til ændring i de tidligere ansøgte udledningskoncentrationer.

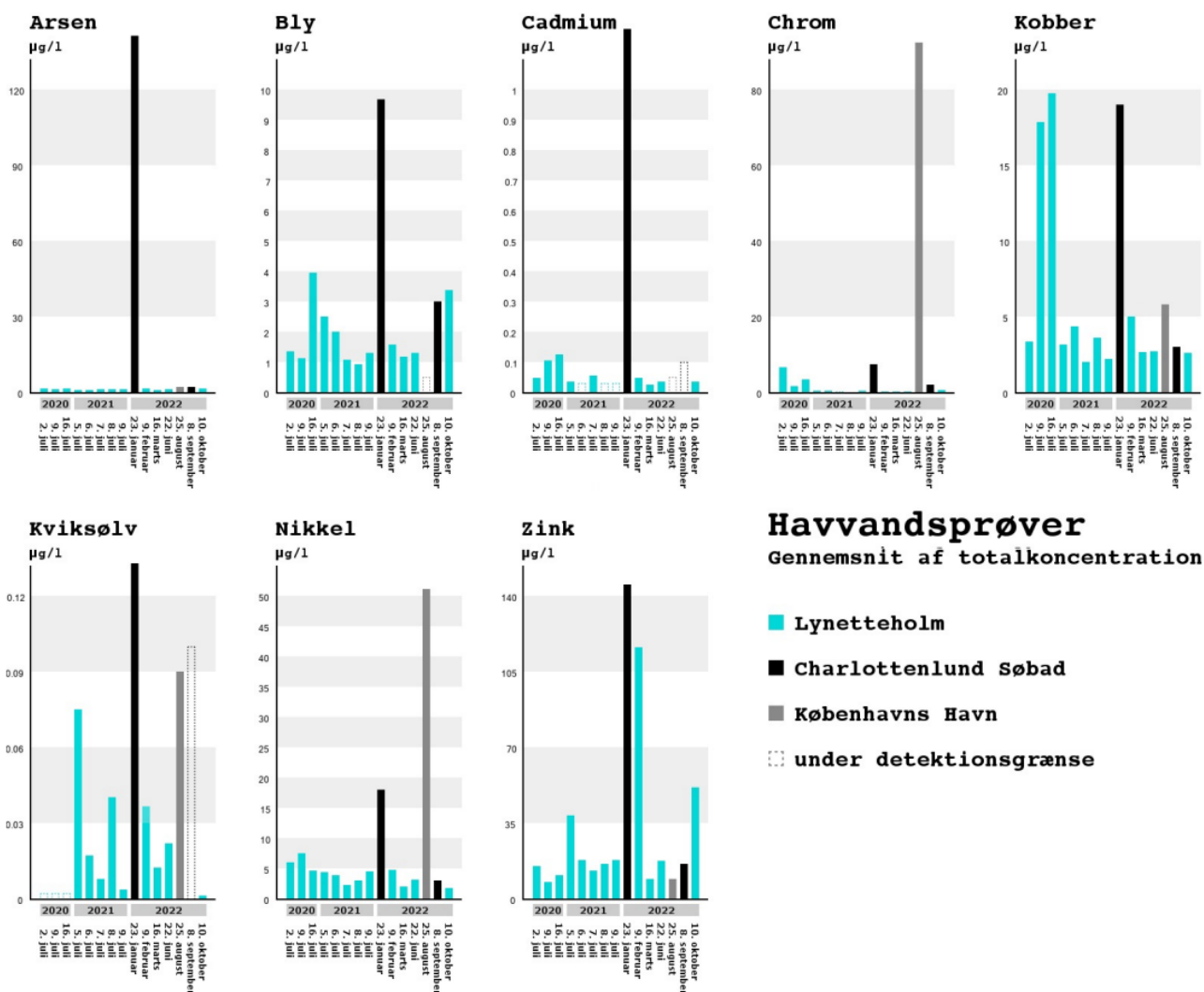
Her skriver ekspertgruppen under punkt 4 i deres notat: "Både gravearbejde og den efterfølgende udsivning i driftsfasen (30 år) vil betyde en frigivelse af giftstoffer til miljøet. Vi kan ikke kvantificere denne tilførsel. I rapporterne er det gjort ved at se på de maksimalt forekomne koncentrationer. Denne tilgang mener vi er mindre relevant. Man bør i stedet se på de samlede mængder som tilføres og de bør sammenholdes med øvrige tilførsler. Dette gælder i særlig grad for tungmetaller, som ikke nedbrydes, men også for de langsomt nedbrydelige organiske stoffer. Da områderne omkring Lynetteholmen ikke er i 'god kemisk tilstand' er enhver yderligere tilførsel problematisk" og i øvrigt i strid med EU's vandrammedirektiv og dets ikke-forringelsesprincip.

Miljøkonsekvenserne for vandmiljøet under driftsfasen undervurderes i miljøkonsekvensrapporten. DN opfordrer derfor til, at der foretages en revurdering på baggrund af ekspertgruppens kritik.

Med venlig hilsen

Ole Damsgaard   Jacob Munk   Michael Løvendal Kruse
 DN København   DN Gentofte   DN Stevns

BILAG

Kilde: GeoHav notat af 8. maj 2023, Havvandsprøve, Charlottenlund Søbad